

SOILA

SOILA

Lastensuojelun kehittäminen asiakkaiden kanssa

Helena Inkinen

Kehittämispäällikkö, Pesäpuu ry

14.12.2023

SOILA

Euroopan unionin
osarahoittama

SOILA-koordinaatiohanke

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

Kokemusasiantuntija!?

Pesäpuun määritelmä ls kok.as.tuntijasta:

Kokemusasiantuntija on henkilö, jolla on *kokemusta* lastensuojelusta ja joka *omasta halustaan kehittää* lastensuojelua omien ja kehittämistoiminnassa kuulemiensa kokemusten pohjalta.

Mahdollisuus toimia erilaisissa rooleissa tai eri nimikkeellä.

Kokemusasiantuntijana on mahdollista toimia niin kauan, kun se tuntuu itsestä hyvältä. Roolista voi luopua tai se voi muuttua.

Euroopan unionin
osarahoittama

SOILA-koordinaatiohanke

Kokemusasiantuntijuuden eettiset periaatteet

- Eettiset periaatteet suojelevat kokemusasiantuntijoita. Toiminnan eettisyyteen on kiinnitettävä huomiota, jotta hyvää tarkoittaen ei tehdä hallaa. Lapset ja nuoret ovat erityisen haavoittuvassa asemassa ja tämä tulee huomioida myös kokemusasiantuntijatoiminnassa.
- Eettiset periaatteet tukevat myös visiota, jossa jokainen lapsi on **turvassa, osallinen, arvokas ja rakastettu**.
- Eettiset periaatteet löytyy:
<https://pesapuu.fi/toiminta/kokemusasiantuntijuus-pesapuussa/>

Lasten kokemusasiatuntijatoiminta

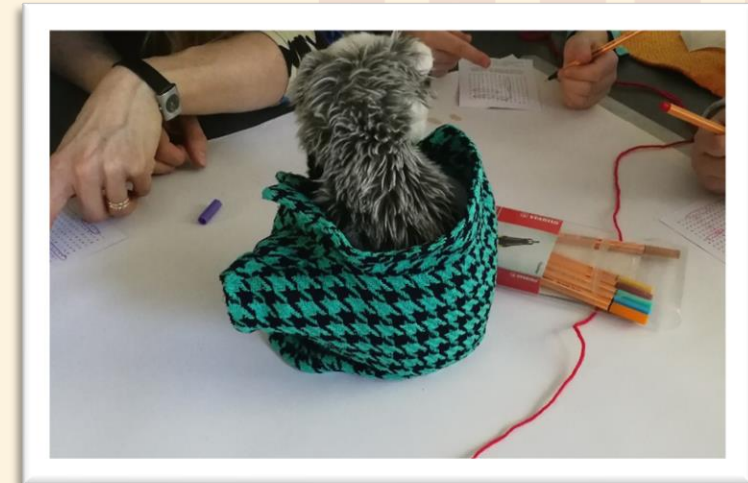
Lastensuojelun asiakkaille suunnattua lastensuojelun kehittämis- ja vaikuttamistoimintaa.

- Kirahvitoiminta 3-5-vuotiaat lapset, aloitettu v. 2017
- Salapoliisitoiminta 6-10-vuotiaat, aloitettu v. 2012
- Vauva-hanke, alle 3-vuotiaat, käynnistyi vuonna 2023

Lapset miettivät yhdessä aikuisten kanssa mm. lastensuojeluun, sijaishuollon arkeen, asiakasosallisuuteen ja turvalliseen elämään liittyviä asioita. Toiminnassa hyödynnetään erilaisia menetelmiä, kuten taide, tarinat, leikki.

Toiminnassa:

1. Lapset tuottavat tietoa esim. Salapoliisipäivässä auttamalla Salapoliisi Mäyrää toiminnallisesti ja leikin kautta
2. Tieto dokumentoidaan ja jäsennetään
3. Tieto välitetään päätöksenteon/vaikuttamisen ja lastensuojelun kehittämisen tueksi.

Pienten lasten kokemusasiantuntijuus

Pienemmillä lapsilla ei ole itsellään **kokemusasiantuntijaidenteettä**, mutta ihan kaiken ikäisillä on paljon sanottavaa omien kokemustensa pohjalta.

Lapsia ei voi kutsua mukaan aikuisten työryhmiin tai pitämään puheenvuoroja. Lapset kuitenkin hyötyvät, kun saavat kokoontua muiden samassa elämäntilanteessa olevien lasten kanssa.

Lapset arvostavat aikuisten halua kuulla heitä ja viedä lasten ajatuksia eteenpäin. Viestien välittämiseen tarvitaan aikuisia, jotka välittävät viestit eettisesti ja lapsia kunnioittaen.

Euroopan unionin
osarahoittama

SOILA-koordinaatiohanke

Lasten oma VAIKUTTAMISKAMPAANJA

lapsia kuulevan lastensuojelun puolesta

Lasten kanssa kehitettyä

”Että olisi mahdollisimman hyvä olla lapsien.”-julkaisu
lasten vaikuttamisviesteistä

<https://pesapuu.fi/2021/05/lasten-oma-vaikuttamiskampanja-julkaisu/>

Kirahvit – Kurkistuksia pienten lasten kanssa tehtävään
lastensuojelun kehittämistyöhön

<https://pesapuu.fi/wp-content/uploads/2020/05/Kirahvit-julkaisu-2020.pdf>

Elintärkeitä asioita – Ikkuna lasten kokemusten
syvempään ymmärtämiseen

<https://verkkokauppa.pesapuu.fi/product/220/elintarkeitaa-asiota--ikkuna-lasten-kokemusten-syvempaan-ymmartamiseen>

Euroopan unionin
osarahoittama

SOILA-koordinaatiohanke

Nuorten kokemusasiantuntijuus

- Lastensuojelun asiakkaina oleville ja olleille 13-29 –vuotiaille nuorille ja nuorille aikuisille
- Alkoi RAY (nyk. STEA) kehittämishankkeesta vuonna 2008, nykyään STEAn AK-avusteista toimintaa
- Nuoret ovat aktiivisesti mukana suunnittelemassa ja luomassa toimintaa sekä kehittämässä työvälineitä ja toimintakulttuuria: Ei ammattilaisilta nuorille, vaan nuorilta nuorille!
- Kokemusasiantuntijoiden tai kokemustaustaisten työntekijöiden itsensä ideoimia ja toteuttamia hankkeita, mm. Yhdessä Koettua –tapahtumakiertue (2017), UP2US-hanke (2018-2023), #Jälkihuolto2019-kamppis (2018-2019), YoungArt2US –hanke (2020), Vertaisarviointi-mallin kehittäminen, Nuorten Turvasatama (2020 ->), Yhdessä aikuisuuteen - Elämässä Eteenpäin –hanke (2020-2023), #Kiinniveti –esiselvityshanke (2021), Hatkassa-hanke (2022-2025)
- Valtakunnallisesti laajalle levinnyttä toimintaa, useita toimijoita ja toiminnan muotoja sekä verkostoja!

Kokemusasiantuntijuuden mahdollisuuksia

Kokemusasiantuntijatoimintaa on mahdollista toteuttaa monella eri tavalla, joihin sisältyy eri määrä vastuuta.

Matala kynnyks: ei vaadi sitoutumista tai vastuun ottamista

Aktiivinen toiminta: sitoutuminen esim. ryhmätoimintaan, ei välttämättä vastuuta toiminnasta

Vaativa toiminta: Tilaisuuksien suunnittelu ja pienryhmien vetäminen, toisille nuorille vertaisena toimiminen, yhdessä valmisteltujen puheenvuorojen esittäminen, äänitorvena toisille nuorille toiminen

Työntekijätaso: Monipuolinen rooli, paljon vastuuta, toiminta vaatii muutakin kuin oman kokemuksen peilaamista käsiteltävään asiaan

Esim:

Kehittämistehtävissä ammattilaisten rinnalla
Tulkkina työntekijän ja nuoren välillä
Kehittäjäryhmän jäsenenä tai sen vetäjänä
Koulutustehtävissä
Asiantuntijana työryhmissä
Vertaisarvioijana
Työntekijänä ammattilaisten rinnalla
Päivän mittaisissa työpajoissa ja foorumeissa

Lisää esimerkkejä:

[Nuorten osallisuus ja kokemusasiantuntijuus ennen, nyt ja tulevaisuudessa](#)

Vanhempien kokemusasiantuntijuus

Suomessa toimintaa kehittäneet muun muassa Kasper ry Voikukkia-toiminnan kautta sekä Lauste kokemuskumppanitoiminnan kautta.

Lapsiin ja nuoriin verrattuna edelleen vähemmän hyödynnetty, viime vuosina kuitenkin koko ajan paremmin huomioitu.

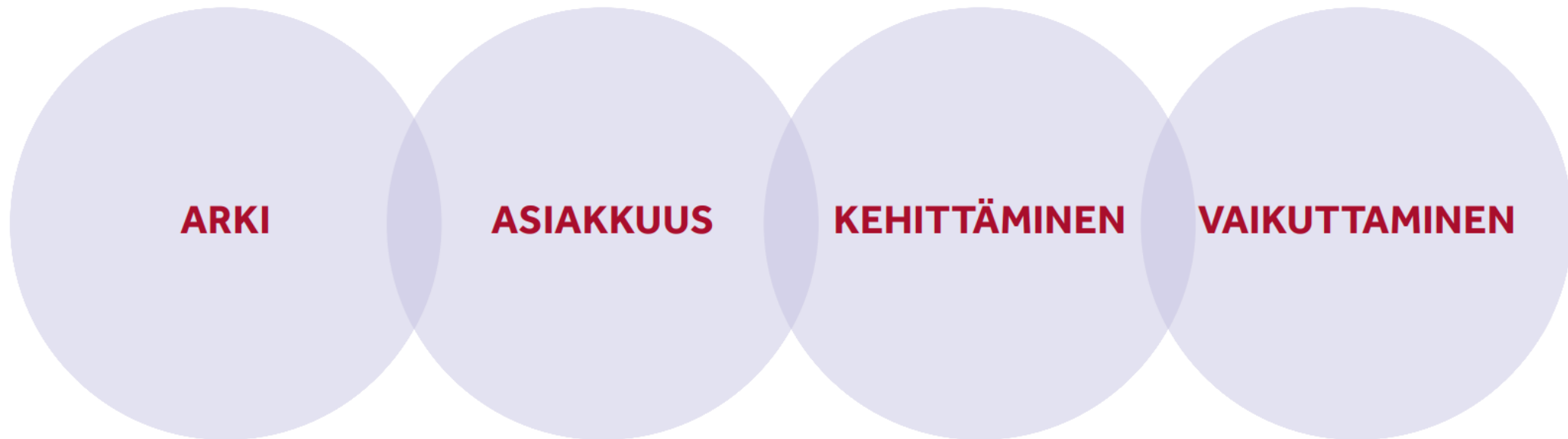
Vanhempien kokemusasiantuntijatoiminnasta voi lukea lisää mm.:

[Kallio, M. & Hellsten, S. \(toim.\) 2023. "POLKUJA, JOIDEN PÄÄSSÄ NÄKYI HENTO VALO" – vanhempien osallisuus ja kokemusasiantuntijuus lastensuojelussa. \(Kasper ry, pdf\)](#)

[Wegelius, M. 2022. 7. Lastensuojelun asiakkaana olevien vanhempien näkökulma lastensuojelun monitoimijaisen yhteistyön kehittämiseen. Julkaisussa Kohti monitoimijaista lastensuojelua hyvinvointialueilla. THL – Työpaperi 52/2022 \(Julkari\)](#)

Osallisuuden muodot

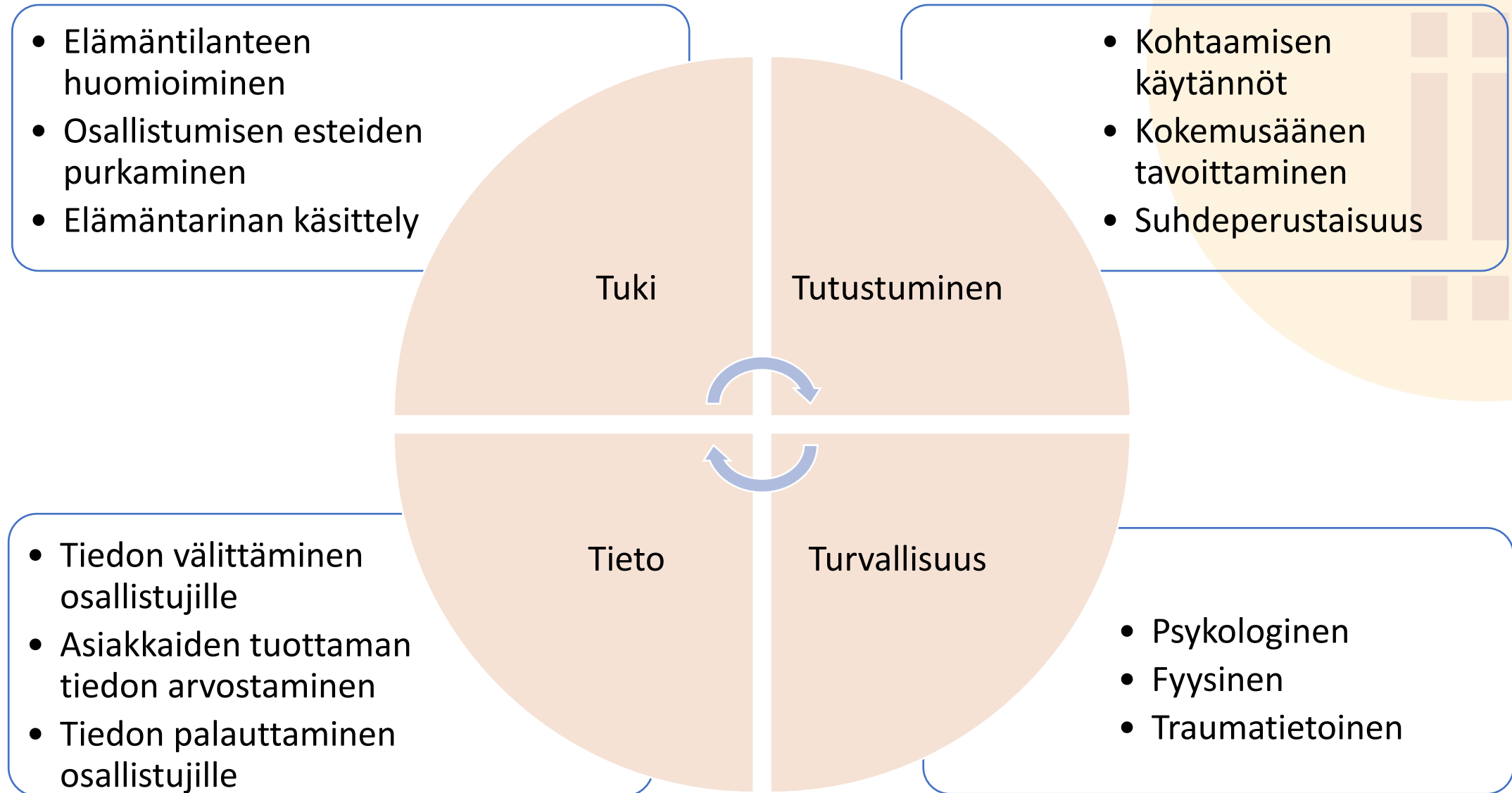
Arki: Mahdollisuus tehdä valintoja päivittäisessä elämässä

Asiakkuus: Mahdollisuus vaikuttaa omaan asiakkuuteen ja apuun

Kehittäminen: Mahdollisuus olla kehittämässä ja luomassa palveluita

Vaikuttaminen: Mahdollisuus saada oma ääni kuuluviin yhteiskunnassa

Osallisuuden edellytykset – 4T:n malli

4T	Mitä, kuka, miten? Pyri konkretiaan!
TUTUSTUMINEN	
TURVALLISUUS	
TIETO	
TUKI	
RESURSSIT (henkilöt ja taloudelliset, muut)	

4T	Mitä, kuka, miten?: TÄYTTÖESIMERKKI
TUTUSTUMINEN	Tutustumiselle varataan ohjelmasta aina vähintään 20 minuuttia Työntekijöiden yhteystiedot ja kuvat löytyy
TURVALLISUUS	Turvallisemman tilan periaatteet Tilannekohtaiset pelisäännöt
TIETO	Infokirje, tietoa verkkosivuilla, tietoa työntekijöiden kautta Hankkeessa on säännöllisesti tila ja paikka kokemustiedon reflektiolle Viestitään somessa, että kokemustietoa on viety eteenpäin
TUKI	Matkakulut ja palkkiokäytännöt Ruokailut Kokeneemmat mentoroivat uusia
RESURSSIT (henkilöt ja taloudelliset, muut)	Nimetyn työntekijän vastuulla huolehtia kokemusäänen huomioinnista hankkeessa, Kokemustaustaiset työntekijät Palkkiot ja järjestämiskulut

MITÄ
IHMISET
NÄKEVÄT?

MITÄ TODELLA
TAPAHTUU?

Ryhmien vetäjät /
mahdollistajat:

Tuki, apu ja resurssit
Usko, tasa-arvoisuus ja
toivo

KOKEMUSASIAINTUNTIJUUS

TV / Media /
Some

Uusi tuote tai
palvelu

Julkaisut

Puheenvuorot

Työryhmät

Kokeilut

Prototyypit

Kommenttikierrokset

Taitto,
oikoluku

Kehittäjä-
ryhmät

esim.
Veturointi

Vertaisarviointi

Kerättyjen kokemusten
työstäminen

Rahoituksen
hankinta

Tapahtumien ja tilaisuuksien
tavoitteiden määrittely,
ideointi, suunnittelu, rakentelu,
raportit ja arviointi.

Vertaistapaamiset

Elämäntarinan jakaminen

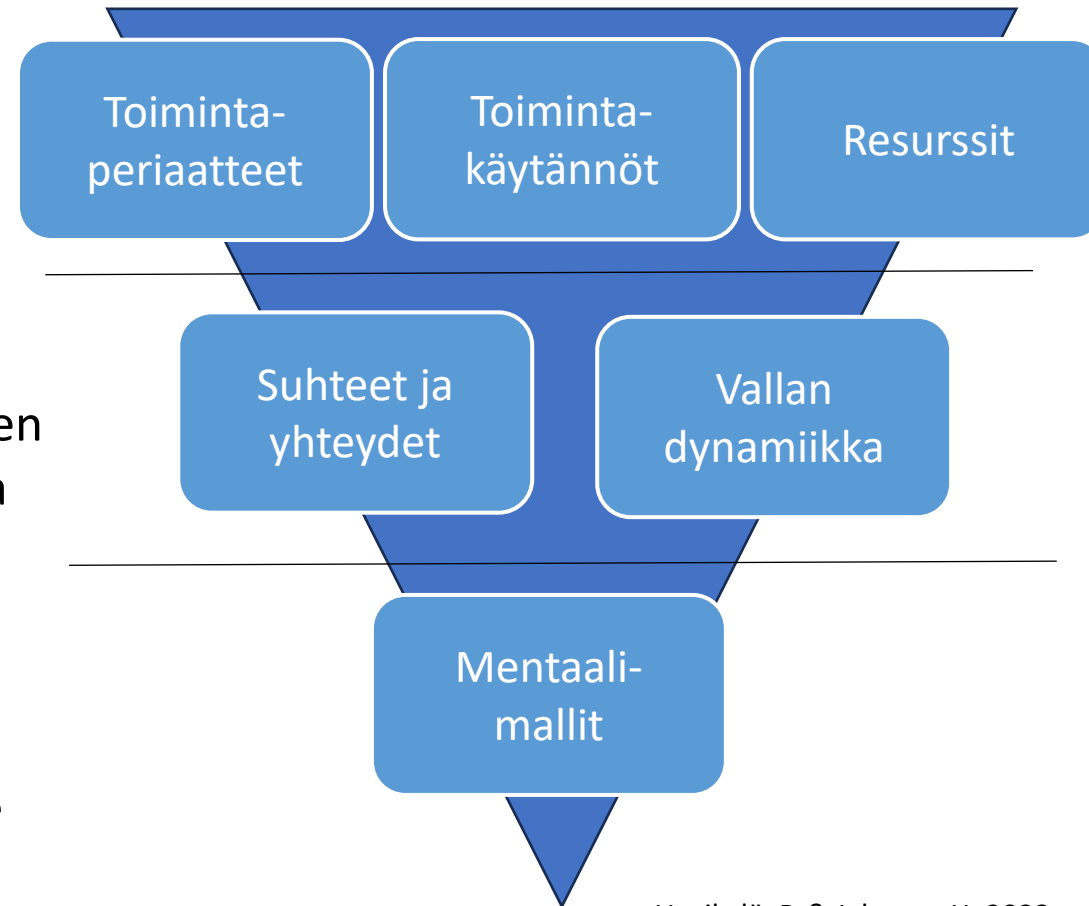
Veritas per umbras

Systemisyys

- Lastensuojelun asiakkaat ja vanhemmat toimijoina
- Kehittämisen ja palveluiden tuottamisen ekosysteemit
- Valtasuhteiden tarkastelu

”Palvelukokemuksia omaavien lasten kohdalla lasten oikeuksien tulisi ohjata palveluiden järjestämistä ja olla kaiken perusta mutta tämän aineiston valossa näyttää siltä, ettei tämä vielä toteudu. Lasten ja nuorten näkökulmia ei edelleenkään huomioida riittävästi palveluita järjestettäessä ja organisoitaessa, vaan perustelut palvelurakenteille ja organisoinnille haetaan muualta.”

Stenwall, E., Hiltunen, A. & Viskari, T. 2023. Arjen osallisuus ja palvelut. Lastensuojelussa kasvaneiden lasten ja nuorten kokemuksia. Tutkimusyhteenvedo. SOS-lapsikylä.

Uusikylä, P. & Jalonen, H. 2023.
Kania ym. 2018 mukailleen

Suhdeperustaisuus

- Vertaisuus
- Kohtaaminen
- Empatia
- Rakkaus

”Lisäksi lastensuojelun piirissä elävien lasten ja nuorten kokemukset välittämisestä ja avunsaannista ovat heikompia kuin muilla. Tämä on keskeinen huomio mietittäessä myös lasten ja nuorten osallisuutta yhtenä hyvinvoinnin edellytyksenä. Lapsi ja nuori ei voi hyvin, jos ei saa osakseen huolenpitoa ja välittämistä.”

Stenwall, E., Hiltunen, A. & Viskari, T. 2023. Arjen osallisuus ja palvelut. Lastensuojelussa kasvaneiden lasten ja nuorten kokemuksia. Tutkimusyhteenveto. SOS-lapsikylä.

Euroopan unionin
osarahoittama

SOILA-koordinaatiohanke

SOILA

SOSIAALISET INNOVAATIOT
LASTENSUOJELUSSA

Euroopan unionin
osarahoittama

SOILA-koordinaatiohanke

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

